

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA D'AGRICULTURA, PESCA I MEDI NATURAL

3019

*Resolució de la directora general de Medi Natural i Gestió Forestal per la qual s'autoritza l'aplicació del mecanisme d'excepció al règim de prohibicions i de garantia de conservació per a l'espècie banyarriquer de l'alzina (*Cerambyx cerdo*) a tots els municipis de l'illa de Mallorca*

Fets

1. El banyarriquer de l'alzina (*Cerambyx cerdo*) figura en la Llista d'espècies silvestres en règim de protecció especial que regula l'article 56 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat; no obstant això, ha assolit densitats poblacionals molt elevades a l'illa de Mallorca i causa danys irreversibles als alzinars i a les alzines aïllades. La densitat del banyarriquer supera el nivell tolerable per al bon estat de les 21.000 hectàrees d'alzinars, entenent com a tolerable que un 25 % dels peus d'alzina presentin danys en grau baix: grau 0 (sense danys, arbre sa), grau 1 (sense danys actuals, potser amb danys antics visibles) o, com a màxim, grau 2 (amb mal actual, lleu o puntual, presència d'algun símptoma específic de *Cerambyx cerdo*, com ara mampares de serradura o orificis d'emergència).

2. Hi ha una gran superfície d'hectàrees d'alzinars en grau 3 o superior d'afectació. En deu anys (2002-2015), la població de *Cerambyx cerdo*, en una parcel·la de seguiment de danys en alzinar (parcel·la 40 Qi), va passar d'afectar el 20 % de les alzines de la parcel·la el 2005 a afectar-ne el 74 % el 2015.

3. Després de consultar el Ministeri competent en matèria de medi ambient sobre la proposta de resolució, es van emetre dos informes favorables al control del *Cerambyx cerdo* als alzinars de Mallorca.

L'informe de la Direcció General de Qualitat i Avaluació Ambiental i Medi Natural de dia 21 de desembre de 2015 conclou que, després d'analitzar la documentació presentada per la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat del Govern de les Illes Balears, la situació actual de les poblacions de *Cerambyx cerdo* i dels alzinars de *Quercus ilex* ssp. *ilex* pot donar lloc a l'aplicació del règim d'excepcions de l'article 61 de la Llei 42/2007 per a l'espècie, sempre que es compleixin les prescripcions d'aquest article; és a dir, sense que això suposi perjudicar el manteniment en un estat de conservació favorable de les poblacions de què es tracti, en la seva àrea de distribució natural.

Així mateix, l'informe de la Direcció General de Sanitat de la Producció Agrària de dia 29 de gener de 2016 especifica que, tècnicament, seria desitjable controlar l'insecte i fer una gestió adequada de l'ecosistema per propiciar-ne la recuperació a mitjà termini i afavorir la reinstauració d'un equilibri dinàmic amb el *Cerambyx cerdo*, considerat una espècie no comuna al centre d'Europa, però malauradament excessivament abundant en alguns ecosistemes mediterranis.

4. Durant l'any 2015, s'ha inclòs en dos decrets autonòmics —el Decret 49/2015, de 22 de maig, pel qual s'aprova el Pla de Gestió Natura 2000 de la Serra de Tramuntana, i el Decret 11/2015, de 20 de març, pel qual s'aprova el Pla Forestal de les Illes Balears— la necessitat d'actuar contra el *Cerambyx cerdo* per poder conservar els alzinars de Mallorca.

5. Han transcorregut 10 anys des de la publicació de la Resolució de la directora general d'Espais Naturals i Biodiversitat per la qual s'atorgava l'autorització per aplicar el règim d'excepcions respecte de l'espècie banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) en diversos municipis de Mallorca, per prevenir perjudicis importants als boscs d'alzines (*Quercus ilex*) i alzines aïllades (BOIB núm. 117, de 15 de setembre de 2016).

Des de llavors, s'ha treballat molt intensament a les finques públiques de Mallorca en la millora del parament de trampes i dels atraients i en les tals sanitàries, entre altres actuacions. A continuació, se'n detallen algunes:

- Avaluació detallada de l'estat de l'alzinar a 25 finques públiques de Mallorca. Determinació dels nivells d'afectació.
- Estudis de l'insecte i millora del sistema de parament de trampes per evitar la captura de fauna no diana.
- Parament de trampes massiu a determinades finques públiques i control de qualitat d'aquest sistema.
- Tala d'alzines molt afectades per *Cerambyx cerdo* a determinades finques públiques.
- Elaboració i difusió de material didàctic, incloent-hi el lliurament de còmics a centres escolars, i la seva impressió i distribució.
- Xerrades informatives a col·legis, instituts, ajuntaments i centres de formació professional que imparteixen els graus de gestió forestal, jardineria, agricultura o paisatgisme.
- Jornades d'explicació al camp de les actuacions que s'han duit a terme.
- Elaboració i lliurament de diorames i pòsters als parcs naturals, centres d'educació ambiental, etc.

- Publicació de resultats en articles tècnics, divulgatius i científics i al Congrés Forestal Espanyol.
- Elaboració de de tres vídeos divulgatius: un vídeo sobre el *Cerambyx cerdo*, un vídeo que explica com fer una trampa i un altre que mostra els resultats de les actuacions al Monument Natural de ses Ufanès.
Els tres vídeos es poden veure a la pàgina web <http://sanitatforestal.caib.es>.

6. Així mateix, el 2 de març de 2021, es va donar el vistiplau al Pla de Sanitat Forestal del Monument Natural de ses Fonts Ufanès, amb una durada inicial de 4 anys, prorrogat 10 anys més. Aquest pla se centrava principalment en el control del *Cerambyx cerdo*, però amb la premissa de dur a terme una gestió integral de plagues. Els resultats han estat realment bons, fet que ha motivat que aquestes actuacions es repliquin a la resta de finques públiques més afectades.

7. Gràcies a totes aquestes actuacions, s'ha aconseguit un pressupost de 4.800.000 € a través de fons de l'ecotaxa per poder actuar en aproximadament 600 ha d'alzinars afectats de les finques públiques per als anys 2026, 2027 i 2028.

8. Durant els 10 anys de vigència de la Resolució de la directora general d'Espais Naturals i Biodiversitat (BOIB núm. 117, de 15 de setembre de 2016), s'ha constatat la problemàtica en altres municipis que no apareixien en l'annex 1 de municipis amb excepció. El nivell de dany en molts dels alzinars repartits per tota l'illa és superior al que es considera tolerable i hi ha una demanda de propietaris de les finques que volen actuar mitjançant dispositius de captura. Per tot això, és necessari ampliar la llista de municipis de l'illa de Mallorca a tota l'illa, atès que hi ha alzinars o alzines aïllades a la immensa majoria dels municipis de Mallorca.

9. El Servei de Sanitat Forestal i el Servei de Protecció d'Espècies emeten un informe anual sobre el resultat de les mesures de control i els efectes de l'excepcionalitat en els alzinars de Mallorca (tal com establia l'apartat 8.d) de la Resolució anterior), en els quals es constata la gran problemàtica que genera l'insecte. Les dades més significatives dels darrers 7 anys són les següents:

- El 2019 es capturaren 852 adults de *Cerambyx* i es tallaren 1.479 alzines afectades.
- El 2020 es capturaren 9.060 adults de *Cerambyx* i es tallaren 2.918 alzines afectades.
- El 2021 es capturaren 1.327 adults de *Cerambyx* i es tallaren 1.667 alzines afectades.
- El 2022 es capturaren 7.100 adults de *Cerambyx* i es tallaren 854 alzines afectades.
- El 2023 es capturaren 3.700 adults de *Cerambyx* i es tallaren 2.101 alzines afectades.
- El 2024 es capturaren 7.570 adults de *Cerambyx* i es tallaren 1.290 alzines afectades.
- El 2025 es capturaren 7.544 adults de *Cerambyx* i es tallaren 487 alzines afectades.

10. Els informes sobre els punts anteriors, subscrits conjuntament pel cap del Servei de Sanitat Forestal i el cap del Servei de Protecció d'Espècies, confirmen que no hi ha cap altra solució satisfactòria i que, a més, aquesta actuació no suposa perjudicis importants en el manteniment de les poblacions en un estat de conservació favorable.

Fonaments de dret

1. Els apartats b) i g) de l'article 61.1 de la Llei 42/2007 regulen el mecanisme d'excepcions dels efectes de la protecció legal d'espècies quan sigui necessari per prevenir perjudicis importants als boscos i per protegir la flora silvestre i els hàbitats naturals. Aquest mecanisme és aplicable sempre que no hi hagi cap altra solució satisfactòria i quan no suposi perjudicar el manteniment en un estat de conservació favorable de les poblacions de què es tracti, en la seva àrea de distribució natural.
2. L'article 16.c) *in fine* de la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que atribueix als directors generals la resolució, quan correspongui, d'assumpes que afectin àrees de la seva competència.
3. L'article 2.10.c) del Decret 10/2025, de 14 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.
4. El Decret 53/2023 de 14 de juliol per el qual se disposa el nomenament d'alts càrrecs de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural, que inclou el nomenament de la directora general de Medi Natural i Gestió Forestal.

Per tot això, dicta la següent

Resolució

1. Autoritzar l'aplicació del mecanisme d'excepció, previst en els apartats b) i g) de l'article 61.1 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i la biodiversitat, al règim de prohibicions i de garantia de conservació per a l'espècie banyarriquer de l'alzina (*Cerambyx cerdo*) a tots els municipis de l'illa de Mallorca.
2. Determinar que l'objectiu i la justificació de l'autorització és destruir els insectes adults o les larves de l'espècie, fins que es redueixi la densitat a nivells tolerables, inferior al nivell d'afectació 1.

3. Establir que l'espècie a què fa referència aquesta autorització és l'espècie no prioritària *Cerambyx cerdo* (Linnaeus, 1758). Divisió: *Arthropoda*, classe: *Insecta*, ordre: *Coleoptera*, família: *Cerambycidae*.

4. Autoritzar l'aplicació dels mètodes de control següents: instal·lació de trampes selectives amb atraients alimentaris i tala sanitària d'alzines afectades, amb l'objectiu de destruir els insectes adults o les larves de l'espècie, fins que es redueixi la densitat a nivells tolerables per a les poblacions d'alzinars o per a les alzines aïllades de tota l'illa de Mallorca. No es permet aplicar productes fitosanitaris.

Tot això es preveu com a mesures mitjançant les quals quedarà garantit el principi de no pèrdua neta de biodiversitat, en compliment de l'article 61.2 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i la biodiversitat.

5. Establir que el personal qualificat per dur a terme la instal·lació de trampes i la tala d'alzines és el personal de les administracions públiques, els agricultors, els propietaris i els usuaris dels alzinars o les alzines de l'àmbit assenyalat. En el cas que sigui procedent tallar alzines, seran únicament les que assenyalin els agents de medi ambient.

6. Fixar que l'autorització té una vigència limitada en el temps i s'allarga només durant el període necessari per aconseguir els objectius fixats en l'apartat 2 d'aquesta Resolució. En cap cas aquesta vigència pot perjudicar el manteniment en un estat de conservació favorable de la població de banyarriquer de l'alzina (*Cerambyx cerdo*), en la seva àrea de distribució natural, aspecte que es determinarà mitjançant l'informe anual previst en apartat 7.d), següent.

7. Determinar que les mesures de control que s'han d'aplicar consisteixen en:

- La comunicació anual, per part dels particulars i/o propietaris, a la direcció general competent en sanitat forestal, abans del mes d'octubre, de les captures fetes a les trampes.
- La comunicació, per part dels agents de medi ambient, de l'acta de senyalament per a la tala d'alzines per assolir els objectius prevists en aquesta Resolució i, posteriorment, la constatació de la seva execució efectiva.
- El control de camp o les inspeccions que ha de fer personal de l'Administració, d'acord amb les indicacions dels serveis de Sanitat Forestal i de Protecció d'Espècies. L'Administració pot fer inspeccions aleatòries a les masses forestals que consideri pertinents.
- L'informe anual dels efectes d'aquesta autorització, fet conjuntament pels serveis de Sanitat Forestal i de Protecció d'Espècies.

8. Deixar sense efecte la Resolució de la directora general d'Espais Naturals i Biodiversitat per la qual s'atorga autorització per aplicar el règim d'excepcions respecte de l'espècie banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) a diversos municipis de Mallorca, per prevenir perjudicis importants als boscs d'alzines (*Quercus ilex*) i alzines aïllades (BOIB núm. 117, de 15 de setembre de 2016).

9. Ordenar la comunicació d'aquesta Resolució a la Secretaria d'Estat de Medi Ambient, òrgan que depèn del Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, als efectes prevists en l'article 61.6 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, segons la redacció actual.

10. Publicar aquesta autorització en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears* i en la pàgina web del Servei de Sanitat Forestal

(<http://sanitatforestal.caib.es>).

Interposició de recursos

Contra aquesta Resolució, que no exhaureix la via administrativa, es pot interposar un recurs d'alçada davant el conseller d'Agricultura, Pesca i Medi Natural en el termini d'un mes comptador des del dia següent a la publicació, d'acord amb l'article 122 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i l'article 58 de la Llei 3/2003, de 26 de març, de règim jurídic de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

Palma, en la data de la signatura electrònica (18 de març de 2026)

La directora general de Medi Natural i Gestió Forestal

Ana Torres Riera

